

MOKSLO, INOVACIJŲ IR TECHNOLOGIJŲ AGENTŪRA

Biudžetinė įstaiga, A. Goštauto g. 12-219, LT-01108, Vilnius tel. (8 5) 264 4708, faksas (8 5) 231 2292
el. p. info@mita.lt, <http://www.mita.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188730854

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto
ministerijai

2019-04-12 Nr. 5V-

DĖL PAAIŠKINIMO PATEIKIMO

Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (toliau – Agentūra) pateikia paaiškinimus dėl Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) ir jai pavaldžių 17 institucijų galimos korupcijos tikimybės viešuosiuose pirkimuose vidaus audito 2019 m. kovo 22 d. pažymoje Nr. VA-6 (toliau – Pažyma) pateiktų pastebėjimų.

Būtina akcentuoti tai, kad priešingai nei apibendrintai nurodyta Pažymoje, Agentūra visą auditorių prašytą informaciją pateikė laikydamosi auditorių nustatytų terminų, įskaitant atvejus, kai buvo prašoma patikslinti pateiktą informaciją. Antra, Pažymoje nenurodoma kokių teisės aktų ir kokie konkrečiai reikalavimai galimai buvo pažeisti Agentūrai vykdant viešuosius pirkimus, o tik apsiribojama prielaidomis.

Taip pat informuojame, kad nuo 2019 m. sausio 1 d., vadovaujantis Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pavedimu, visus Agentūros viešuosius pirkimus, kurių vertė lygi ar didesnė 3 tūkst. Eur be PVM, Agentūra yra įgaliojusi vykdyti Viešąją įstaigą CPO LT.

Dėl tariamai nepakankamos darbuotojų kompetencijos ir kvalifikacijos

Pažymoje nepagrįstai teigiama, kad Agentūros viešųjų pirkimų specialistų kvalifikacija yra nepakankama darant prielaidą dėl tariamai nepakankamos Agentūros darbuotojų kompetencijos ir kvalifikacijos apsiribojama lakonišku teiginiu, kad Agentūra neskyrė lėšų darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, o darbuotojai dalyvavo Finansų ministerijos ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijos mokymuose.

Agentūros viešuosius pirkimus organizuoja, vykdo ir kontroliuoja Teisės, pirkimų ir vertinimų skyriaus darbuotojai, turintys Vilniaus universiteto teisės magistro kvalifikacinį laipsnį bei didesnę nei 5 metų patirtį viešųjų pirkimų vykdymo srityje. Agentūros darbuotojų kvalifikacija yra nuolat keliami mokymuose.

Agentūra, siekdama užtikrinti valstybės išlaidų naudojimo ekonomiškumą ir efektyvumą, naudojosi valstybės suteikiamomis galimybėmis siųsti darbuotojus į mokymus, kuriuose dėsto profesionaliausi lektoriai, papildomai neišleisdama lėšų, tačiau tai nėra pagrindas abejoti mokymų kokybe.

Finansų ministerija organizuoja centralizuotus mokymus Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinę paramą administruojančioms institucijoms. Šie mokymai yra finansuojami Finansų ministerijos lėšomis įsigyjant geriausios įmanomos kokybės Lietuvoje mokymų organizatorius (pavyzdžiui, mokymų temos: „Viešieji pirkimai: naujausi LR viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimai“, „Viešieji pirkimai: pažeidimai viešuosiuose pirkimuose“ (2017), „Viešieji pirkimai: sutarčių sudarymas ir priežiūra, Prekės ir paslaugos (2016 metų aktualijos)“ ir pan.).

Ekonomikos ir inovacijų ministerija formuoja valstybės viešųjų pirkimų politiką ir organizuoja mokymus ministerijos ir pavaldžių įstaigų darbuotojams, kurių metu Viešųjų pirkimų

tarnybos darbuotojai pristato aktualiausius viešųjų pirkimų klausimus. 2018 m. Agentūros darbuotojai dalyvavo seminare, kuriame Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – VPT) direktoriaus pavaduotoja pristatė naujausias viešųjų pirkimų aktualijas, problematiką ir teismų praktiką.

Audito metu nebuvo prašoma detalizuoti išklaustyto mokymų tematiką ar pateikti informaciją apie viešuosius pirkimus vykdančių darbuotojų kompetenciją, todėl nėra aiškūs argumentai ir pagrindimas, kuo remiantis Pažymoje daromos išvados, kad neskiriant lėšų darbuotojų mokymams nėra užtikrinama jų kompetencija. Agentūra atkreipia dėmesį į tai, kad mokymai, kuriuose dalyvavo Agentūros darbuotojai, savo turiniu bei kokybe atitinka analogiškus mokamus mokymus, organizuojamus privačių subjektų. Mokymai ir buvo skirti perkančiųjų organizacijų darbuotojams dėl besikeičiančio viešųjų pirkimų reglamentavimo. Agentūra atsižvelgė į kokybišką bei aktualų minėtų mokymų turinį ir siekė racionaliai naudoti lėšas (t. y. neskirti lėšų mokamiems mokymams, kai yra galimybė juose dalyvauti nemokamai). Tačiau, kaip minėta, auditoriai neįsigilinę į dalyvautų mokymų temas bei pobūdį, apsiribojo visiškai nepagrįsta prielaida dėl pastarųjų mokymų nepakankamumo.

Dėl tariamai netinkamo pirkimų planavimo

Agentūra nesutinka su Pažymoje pateikta pozicija, kad Agentūra neva netinkamai planuoja viešuosius pirkimus. Pažymoje nurodoma, kad Agentūra įvykdė 116 iš 157 viešųjų pirkimų. Būtina akcentuoti tai, kad metinis viešųjų pirkimų planas yra tik planavimo dokumentas, kuris neįpareigoja perkančiosios organizacijos įvykdyti visus jame numatytus pirkimus (pirkimų poreikis gali kisti dėl pasikeitusio prekių, paslaugų ir (ar) darbų poreikio, lėšų trūkumo ir kt. priežasčių). Be to, informacijos apie įvykdytus pirkimus buvo prašoma nepasibaigus 2018 m., tad dalis viešųjų pirkimų buvo įvykdyta iki 2018 m. gruodžio 31 d. (t. y. jau po informacijos pateikimo auditoriams).

Pažymoje nepateikiami skaičiavimai bei nenurodyti konkretūs pirkimai, kurie pagrįstų auditorių nuomonę dėl neva viršytų pirkimų verčių. Remiantis Agentūros turima informacija, metiniame viešųjų pirkimų plane nurodytos pirkimų vertės nebuvo viršytos.

Agentūra akcentuoja tai, kad nuo 2019 m. sausio 1 d. viešiesiems pirkimams vykdyti Agentūroje naudojamas Pažymoje minimas rekomenduojamas pirkimų planavimo ir vykdymo modulis, o viešuosius pirkimus, kurių vertė lygi ar didesnė 3 tūkst. Eur be PVM, Agentūra vykdyti yra įgaliojusi Viešąją įstaigą CPO LT.

Dėl neva netinkamo pirkimų inicijavimo, pirkimų poreikio nepagrindimo, rinkos tyrimo neatlikimo ar netinkamo dokumentavimo

Pažymoje nurodoma, kad „Susisiekimo ministerijos atlikto vidaus audito metu nustatyta, kad poreikio pagrindimas, kuris turi būti rengiamas pagal VPT direktoriaus 2011-11-30 įsakymu Nr. 1S-174 „Dėl Perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintų Perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijų 15.2 punktą, neatliekamas arba nėra išsamus (nenurodoma visa reikalaujama informacija). Nuo 2017-07-13 ŠMM viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklėse neliko reikalavimo parengti laisvos formos pirkimų pagrindimą, kuriame būtų nurodytas išlaidų būtinumas, atsižvelgiant į pirkimo iniciatoriaus veiklos uždavinius ir tikslus, todėl kyla rizika, kad viešieji pirkimai bus atliekami pažeidžiant VPĮ 17 str. įtvirtintus pirkimų principus. Rinkos tyrimo atlikimą numato VPT patvirtintų Perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijų 15.1 p. Dokumentuotų atliktų rinkos tyrimų Susisiekimo ministerijos atlikto vidaus audito metu nepateikta“. Pirmą, Agentūra atkreipia dėmesį į tai, kad Perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijos (toliau – Rekomendacijos) yra tik rekomendacinio pobūdžio teisės aktas. Antra, Rekomendacijose nėra nustatyta reikalavimų, kaip konkrečiai ir kokios formos dokumente rekomenduojama įtvirtinti pirkimo poreikio pagrindimą bei rinkos tyrimo atlikimą. Rekomendacijų 15.2 p. yra nurodyta, jog pirkimų iniciatorius rengia *laisvos formos prekių, paslaugų ir darbų pagrindimą* (pagrindžiamas

išlaidų būtinumas, atsižvelgiant į pirkimo iniciatoriaus veiklos uždavinius ir tikslus). Agentūra, teikdama informaciją auditoriams, aiškiai nurodė, kad rinkos tyrimas yra atliekamas peržiūrint viešai prieinamą informaciją, skambinant reikiamas paslaugas ir prekes teikiantiems tiekėjams, taip pat kreipiantis į tiekėjus su prašymais pateikti komercinius pasiūlymus. Šios informacijos pagrindu Agentūroje pirkimo iniciatoriai parengia Agentūros nustatytos formos teikimus viešiesiems pirkimams, kurie teikiami Agentūros direktoriui tvirtinti. Būtina akcentuoti ir tai, kad pirkimų poreikis ir jų vertės yra planuojamos rengiant metinius viešųjų pirkimų planus (planuojant pirkimus yra atliekami rinkos tyrimai, gaunami komerciniai pasiūlymai). Pavyzdžiui, pirkimuose kurie yra finansuojami ES lėšomis pirkimų planai sudaromi bei pirkimų vertės nustatomos privalomai atlikus rinkos tyrimus (t. y. gavus komercinius pasiūlymus iš atitinkamų prekių, paslaugų ar darbų tiekėjų). Taigi, Agentūra atsižvelgdama į tai, kad Rekomendacijose yra numatytas tik neprivalomojo pobūdžio reikalavimas atlikti rinkos tyrimą bei pateikti pirkimo poreikio pagrindimą laisvos formos dokumente, informaciją dėl pirkimo poreikio užfiksuoja Agentūros direktoriui teikiamuose teikimuose viešiesiems pirkimams.

Dėl pirkimų iš „išskirtinių“ tiekėjų

Agentūra nesutinka su Pažymoje pateiktomis abejonėmis dėl Agentūros įvykdytų pirkimų iš tariamai nekvalifikuotų išskirtinių tiekėjų, kuriuose dirba 1-4 darbuotojai.

Būtina akcentuoti tai, kad mažos ir vidutinės įmonės turi būti skatinamos dalyvauti viešuosiuose pirkimuose. Pavyzdžiui, VPT direktoriaus 2010 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 1S-139 „Dėl smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų skatinimo dalyvauti viešuosiuose pirkimuose rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintose rekomendacijose yra numatyta, kad perkančiosios organizacijos pirkimo sąlygose turi nustatyti pagrįstus bei dalyvavimo pirkimuose neribojančius kvalifikacinius reikalavimus bei sudaryti tiekėjams galimybes dalyvaujant pirkimuose remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) 49 str. taip pat leidžia tiekėjams remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais, neatsižvelgdamas į tai, kokio teisinio pobūdžio būtų jo ryšiai su jais. Galiausiai, atkreiptinas dėmesys į tai, kad ūkio subjektams leidžiama užsiimti bet kokia veikla, kuri neprieštarauja teisės aktų reikalavimams.

Dėl viešųjų pirkimų iš tiekėjo <...> Agentūra negali sutikti su Pažymoje iškelta abejone, kuri pagrįsta tik rekvizitais. It esančia informacija, kad šis tiekėjas neturi reikiamos kompetencijos ar kvalifikacijos suteikti reikiamas paslaugas. Tiekėjas suteikė paslaugas kokybiškai, laikydamasis sutarčių reikalavimų ir laiku. Tiekėjo įkūrimo data ar darbuotojų skaičius neturėjo įtakos suteiktų paslaugų kokybei.

Dėl patalpų nuomos paslaugų įsigijimo iš tiekėjo <...>, akcentuotina tai, kad šis pirkimas buvo vykdomas kaip supaprastintas atviras konkursas Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos (toliau – CVPIS) priemonėmis. Taigi, šiame viešai CVPIS skelbtame patalpų nuomos paslaugų pirkime galėjo dalyvauti visi tiekėjai, kurie atitiko konkurso sąlygose nustatytus reikalavimus (pažymėtina, kad konkurso sąlygose buvo nustatyti tik bendrieji pašalinimo pagrindai). Tai reiškia, kad bet kuris renginio organizavimui reikiamų patalpų valdytojas ar kitas ūkio subjektas, kuris turi susitarimą su patalpų valdytoju, galėjo pateikti pasiūlymą šiam pirkimui. Atsižvelgiant į tai, kad buvo vykdomas supaprastintas atviras konkursas, kurio sąlygose buvo nustatyti tik VPĮ numatyti privalomi pašalinimo pagrindai (t. y. tiekėjų galimybės dalyvauti pirkime nebuvo varžomos), Agentūra negali būti laikoma atsakinga už tai, kad pasiūlymą pateikė tik vienas tiekėjas <...>. Papildomai paminėtina, kad auditorių rekomenduojama pirkimas iš vieno tiekėjo nebūtų atitikęs VPĮ nuostatų: šis pirkimas nebuvo mažos vertės pirkimas, jis privalėjo būti vykdomas kaip atviras konkursas, o kadangi remiantis Agentūros turima informacija, konkurso sąlygose numatytus reikalavimus renginio patalpoms atitinka bent kelios vietos <...>, nebuvo VPĮ numatytų pagrindų pastarąjį pirkimą vykdyti kitais, pavyzdžiui, neskelbiamų derybų būdais.

Pažymėtina, kad Pažymoje minimi renginių organizavimo pirkimai buvo vykdomi kaip viešai skelbiami supaprastinti atviri konkursai CVPIS priemonėmis, kuriuose galėjo dalyvauti visi tiekėjai atitinkantys konkursų sąlygose nustatytus reikalavimus. Pasiūlymų vertinimo kriterijus

abiejuose pirkimuose – mažiausia kaina (atsižvelgiant į tai, kad buvo perkamos techninio pobūdžio paslaugos). Tiekėjai <...> ir <...> pasiūlė mažiausias kainas. Būtina pabrėžti tai, kad Pažymoje klaidingai nurodoma, kad vykdant renginio organizavimo sutartį su <...> buvo pakeistas renginio laikas ir trukmė. <...> pateiktoje ataskaitoje, kuri buvo pateikta ir auditoriams, yra aiškia nurodyta, kad renginys vyko 2018 m. birželio 15-17 d., renginio trukmė kiekvieną dieną 4-6 val. (tai visiškai atitiko 2018 m. balandžio 16 d. sutarties 1 priedo (kuris buvo sudėtinė konkurso sąlygų dalis) 1.4 ir 1.6 p. reikalavimus). Informacija apie renginių dalyvius buvo pateikta auditoriams ataskaitose apie šiuos renginius (Agentūra, siekdama užtikrinti renginių dalyvių asmens duomenų apsaugą, renginių ataskaitose nurodė dalyvavusių asmenų skaičių; renginių dalyvių sąrašus Agentūra turi ir, esant pagrįstam poreikiui, dalyvių sąrašus gali pateikti).

Pažymoje pasisakant apie interneto svetainės sukūrimo paslaugų pirkimą iš <...> nėra konstatuojamas koks nors pažeidimas. Pažymėtina, kad 2017 m. viduryje įsigaliojus naujam VPĮ bei ES nuostatoms, perkančiosios organizacijos skatinamos prekės ir paslaugos įsigyti ekonominio naudingumo būdu. Šio pozicijos laikosi ir VPT (žr. Pvz. http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/ENPV_gaires_2017-11-09—2018-02-13.pdf). Dėl informacinės sistemos atnaujinimo pirkimo, Agentūra šiai sutarčiai (vertė 3 500,00 Eur su PVM) taikė vieną iš galimų sutarties kainos kriterijų – fiksuotos kainos kriterijų (VPT direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-95 patvirtintų kainodaros metodikos nustatymo taisyklių 10.1 p.). Todėl, Agentūros nuomone, Pažymoje esanti pastaba dėl sudėtinių dalių nėra pagrįsta. Sutartyje numatyta paslaugų suteikimo data (2018-05-25) buvo susieta su Bendrojo asmens duomenų apsaugos reglamento įsigaliojimo data. Tai reiškia, kad Agentūrai, iki nurodytos datos neįdiegus atnaujinimų, būtų neįmanoma naudotis Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros informacinės sistema (toliau – MTEPIS) dėl neatitikimų asmens duomenų apsaugos reikalavimams. Pažymime, kad tiekėjas <...> MTEPIS atnaujinimo paslaugas suteikė laiku (iki 2018-05-25), tačiau Agentūra iki 2018-06-01 atliko suteiktų paslaugų testavimą, dėl ko paslaugų priėmimo-perdavimo aktas buvo pasirašytas 2018-06-04 (t. y. pirmą darbo dieną po 2018-06-01). Taigi, priešingai nei teigiama Pažymoje, Agentūra neturėjo teisės reikalauti delspinigių, nes tiekėjui laiku suteikus paslaugas atliko šių paslaugų testavimą (2018-05-22 sutarties 8.1 p.).

Galiausiai, paslaugos iš tiekėjų <...> ir iš <...> buvo įsigytos, nes pirkimų vykdymo metu šie tiekėjai reikiamas paslaugas pasiūlė už mažiausias kainas. Agentūra, kaip nurodyta Pažymoje, sutinka su atitinkamų IT paslaugų pirkimų centralizavimu bei viešųjų pirkimų sutarčių sudarymu ilgesniems terminams, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad „Microsoft Office“ licencijų neįmanoma įsigyti 36 mėn. terminui, nes pagal Microsoft politiką jos parduodamos ne ilgesniam terminui kaip 12 mėn. Taip pat, pažymėtina, kad Agentūra negali prisiimti ilgalaikių finansinių įsipareigojimų, nes pagal Biudžeto sandaros įstatymą turi metinį biudžetą ir jos lėšos planuojamos metais, t. y. nėra žinomi 3 metų asignavimai, kuriuos asignavimų valdytojas skirs Agentūros administravimo išlaidoms.

Dėl tariamai „super greitų“ pirkimų

Agentūra nesutinka su Pažymoje keliamomis nepagrįstomis abejonėmis dėl remonto darbų pirkimų. Pirmą, Pažymoje minimi darbų pirkimai buvo vykdomi kaip mažos vertės pirkimai (atsižvelgiant į pirkimų vertes) laikantis teisės aktų reikalavimų, o tiekėjas <...> darbus atliko tinkamai, laikydamasis sutartyse numatytų reikalavimų ir terminų. Pažymoje nepagrįstai teigiama, kad Agentūra įsigijo remonto darbus iš reikiamos kvalifikacijos neturinčio tiekėjo. <...> veiklą vykdo nuo 1993 m., turi atestatą vykdyti ypatingų statinių statybos rangą, atlieka statybos rangos darbus, kurių vertė bei apimtis kelis kartus viršija Agentūros vykdytų pirkimų vertes bei apimtis (www.eviesiejipirkimai.lt), vykdydama darbus, esant poreikiui, pasitelkia patyrusius rangovus. Kaip galima matyti iš Pažymoje pateikiamos abejonės dėl šio tiekėjo kvalifikacijos nėra niekuo pagrindžiamos ir netgi prieštarauja viešai skelbiamai informacijai apie šio tiekėjo įvykdytas sutartis. Pažymoje minima sutartis dėl per greitų remonto darbų atlikimo nebuvo didelės apimties, dėl to, kaip minėta tiekėjas sugebėjo tinkamai ir laiku atlikti remonto darbus. Agentūra laiko nepagrįsta

Pažymyje pateiktą nuomonę, kad negalima įsitikinti, jog tiekėjas darbus atliko visus sutartyse numatytus darbus. Tai, kad tiekėjas atliko visus sutartyse nurodytus darbus, patvirtina pasirašyti darbų priėmimo-perdavimo aktai bei patys atlikti darbai. Pažymyje nepateikiama nuoroda į teisės aktą, kuriame būtų numatytas imperatyvus reikalavimas, pagal kurį perkančioji organizacija privalo reikalauti lokalinių sąmatų vykdydama darbų viešųjų pirkimų sutartis.

Dėl kitų pažeidimų ir vidaus kontrolės trūkumų

Pažymyje nurodytos sutartys nebuvo paviešintos dėl techninės klaidos. Šiuo metu sutartys yra paviešintos.

Akcentuotina tai, kad visose Agentūros raštu sudaromose viešųjų pirkimų sutartyse yra numatytos sutarties vykdymo užtikrinimo priemonės (delspinigiai ir (ar) sutarties vykdymo garantijos ar laidavimai).

Dėl privačių interesų deklaravimo

Agentūra turi patvirtintus vidaus dokumentus, susijusius su Agentūros darbuotojų privačių interesų deklaravimu, kurie 2017 m. buvo audituoti Specialiųjų tyrimų tarnybos. Agentūros darbuotojai, privalantys deklaruoti privačius interesus, yra patikslinę deklaracijose nurodytus kodus iš klasifikatoriaus.

Agentūros direktoriaus 2016 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 2V-19 „Dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros veikloje tvarkos aprašo patvirtinimo“ Agentūroje yra numatytas privačių interesų deklaracijų patikrų mechanizmas (nurodant konkrečius veiksmus).

Agentūra nėra gavusi skundų dėl galimų interesų konfliktų ar viešųjų ir privačių interesų derinimo pažeidimų.

Direktorius

Kęstutis Šetkus